

Bezskuteczne umowy z niewypłacalnym kontrahentem

Bankruptcy Code Amendment in Poland

January 2010

Sytuacja finansowa przedsiębiorcy zagrożonego niewypłacalnością ma wpływ na skuteczność zawieranych przez niego umów. Dotyczy to także podmiotów, wobec których jest prowadzone postępowanie naprawcze.

Nowelizacja Prawa upadłościowego i naprawczego, która wychodzi w życie 2 maja rozszerza krąg podmiotów, które będą mogły skorzystać z postępowania naprawczego. Dotychczas takie postępowanie mogło być prowadzone w stosunku do przedsiębiorców jedynie zagrożonych niewypłacalnością. Po wejściu w życie nowelizacji – wniosek o jego wszczęcie będą mogli złożyć również przedsiębiorcy o niskim stopniu niewypłacalności, tzn., gdy opóźnienie w wykonaniu zobowiązań nie przekracza trzech miesięcy, a suma niewykonanych zobowiązań nie przekracza 10 proc. wartości bilansowej przedsiębiorstwa dłużnika.

W przypadku zawierania umów z kontrahentem zagrożonym niewypłacalnością, a więc w stosunku, do którego może nałożyć się postępowanie naprawcze lub któremu grozi w niedalekiej przyszłości, wszczęcie postępowania upadłościowego – należy zwrócić szczególną uwagę na przepis art. 490 kodeksu cywilnego. Przyznaje on uprawnienie jednej ze stron umowy wzajemnej do powstrzymania się ze spełnieniem wiadczenia, w sytuacji, gdy spełnienie wiadczenia przez drugą ze stron umowy jest wątpliwe ze względu na jej stan majątkowy. Strona zobowiązana do wcześniejszego spełnienia wiadczenia może się z tym powstrzymać, dopóki druga strona nie zaoferuje wiadczenia wzajemnego lub nie da dodatkowego zabezpieczenia. Możliwe jest więc nawet wprowadzenie zmian do treści już zawartych umów, poprzez nałożenie dodatkowych zabezpieczeń. Przed wykonaniem uprawnienia przewidzianego tym przepisem, strona zamierzająca powstrzymać się od spełnienia wiadczenia musi jednak dokonać, z należytą starannością, badania stanu finansowego drugiej strony umowy.

Ponadto – mając na celu ochronę wierzycieli przed działaniami nieuczciwego dłużnika, który w fikcyjny sposób chce pomniejszyć stan swojego posiadania (co może zagrozić interesom wierzycieli) – ustawodawca przewidział, i niektóre z umów zawartych z przedsiębiorcą, jeszcze przed ogłoszeniem upadłości, nie będą odnosić skutków w stosunku do masy upadłości. I tak, zgodnie z art. 127 prawa upadłościowego i naprawczego - w przypadku ogłoszenia upadłości, bezskuteczne wobec masy upadłości są czynności dokonane przez upadłego, w ciągu roku przed dniem złożeniem wniosku o ogłoszenie upadłości, a mające za cel rozporządzenie majątkiem, dokonane nieodpłatnie lub nawet odpłatnie, ale gdy wartość majątku, jaki upadły zbywa jest w rażąco niskim stopniu wyższą niż otrzymane od drugiej strony wiadczenie. W takim przypadku zawierania umowy, na podstawie której mamy zamiar nabyć majątek od kontrahenta, który znajduje się w trudnej sytuacji finansowej, należy mieć na uwadze możliwość wzruszenia takiej umowy, zwłaszcza gdy oferowana przez kontrahenta cena jest „niezwykle korzystna”.

Również bezskuteczne w stosunku do masy upadłości są czynności prawne odpłatne upadłego, dokonane na sześć miesięcy przed dniem złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości z podmiotami powiązаныmi. List czynności, które mogą zostać uznane za bezskuteczne względem masy upadłości, zamykają: zabezpieczenie i zapłata niewymagalnego długu, które zostały dokonane przez upadłego w terminie dwóch miesięcy przed dniem złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości, a także obciążenie majątku upadłego (hipotek, zastawem), o ile upadły nie był dłużnikiem osobistym zabezpieczonego wierzyciela i otrzymał w zamian niewspółmiernie niskie wiadczenie lub nie otrzymał żadnego wiadczenia, a

Continued

---

zabezpieczenie to zostało dokonane na rok przed złożeniem wniosku o ogłoszenie upadłości.

Nie ulega wątpliwości, iż najbardziej istotny wpływ na wykonywanie i obowiązywanie zawartych umów ma ogłoszenie upadłości likwidacyjnej, która ma miejsce, jeżeli brak jest podstaw do ogłoszenia upadłości z mocy zawarcia układu. W przypadku ogłoszenia upadłości likwidacyjnej nie wygasają automatycznie umowy nie wykonane (w całości lub w części) zawarte z kontrahentem, w stosunku do którego ogłoszono upadłość likwidacyjną. Syndyk może bowiem wykonać zobowiązanie upadłego i za dnia od drugiej strony spełnienia wiadczenia wzajemnego (np. wykonania objętych umów prac budowlanych) lub też odstąpić od umowy.

Ogłoszenie upadłości z mocy zawarcia układu nie ma wpływu na treść zawartych umów. Niemniej, po ogłoszeniu upadłości układowej istnieje możliwość wypowiedzenia, przez wierzyciela, za zgodą rady wierzycieli, umowy zawartej z upadłym, z wyłączeniem jednak niektórych umów wskazanych w przepisach Prawa upadłościowego (np. leasing, poręczenie, gwarancje bankowe, licencje, najem nieruchomości lokalnej w którym prowadzone jest przedsiębiorstwo upadłego). Natomiast, zmiana treści umowy może być przez propozycje układowe składane przez wierzycieli lub samego upadłego. Należy ponadto pamiętać, że od dnia ogłoszenia upadłości z mocy zawarcia układu do dnia uprawomocnienia się postanowienia o zatwierdzeniu układu albo umorzeniu postępowania upadłościowego zarządca nie może spełniać wiadczeń wynikających z wiarygodności, które z mocy prawa objęte są układem. Nowelizacja prawa upadłościowego i naprawczego przewidziała bezwzględny zakaz takich czynności, zgodnie z dotychczasowymi przepisami istniała możliwość spełnienia takiego wiadczenia za zgodą sądziego – komisarza.

W postępowaniu naprawczym natomiast to propozycje restrukturyzacyjne analogicznie jak w układzie i na analogicznych warunkach będą powodowały zmiany, czy też rozwiązanie zawartych przez kontrahenta umów.

Ustawa z 6 marca 2009 r. o zmianie ustawy Prawo upadłościowe i naprawcze została opublikowana w Dzienniku Ustaw nr 53, poz. 434.